

Parlamentarna skupština i državni budžet

- Background izvještaj -

Pripremljeno za:
Parlamentarnu skupštinu Bosne i Hercegovine

Pripremio:
Istraživački centar Parlamentarne skupštine Bosne i Hercegovine

u saradnji sa
Misijom OSCE-a u Bosni i Hercegovini (Program jačanja zakonodavne vlasti)

21.2.2007.

SADRŽAJ

Parlamentarna skupština BiH i državni budžet	3
Ukupna javna potrošnja u BiH.....	3
Javna potrošnja na državnom nivou.....	5
Budžet kao instrument javnih politika.....	7
Članovi Parlamentarne skupštine i komisije.....	7
Javne rasprave	7
Pravljenje prijedloga budžeta	8
Budžetski ciklus	8
Članovi Parlamentarne skupštine i kontrola nad troškovima.....	8
Ministri su obavezni saradivati	9
Jača uloga Parlamentarne skupštine.....	9
Naknadne informacije i pomoć	10
Izvori informacija	11
Aneks.....	12

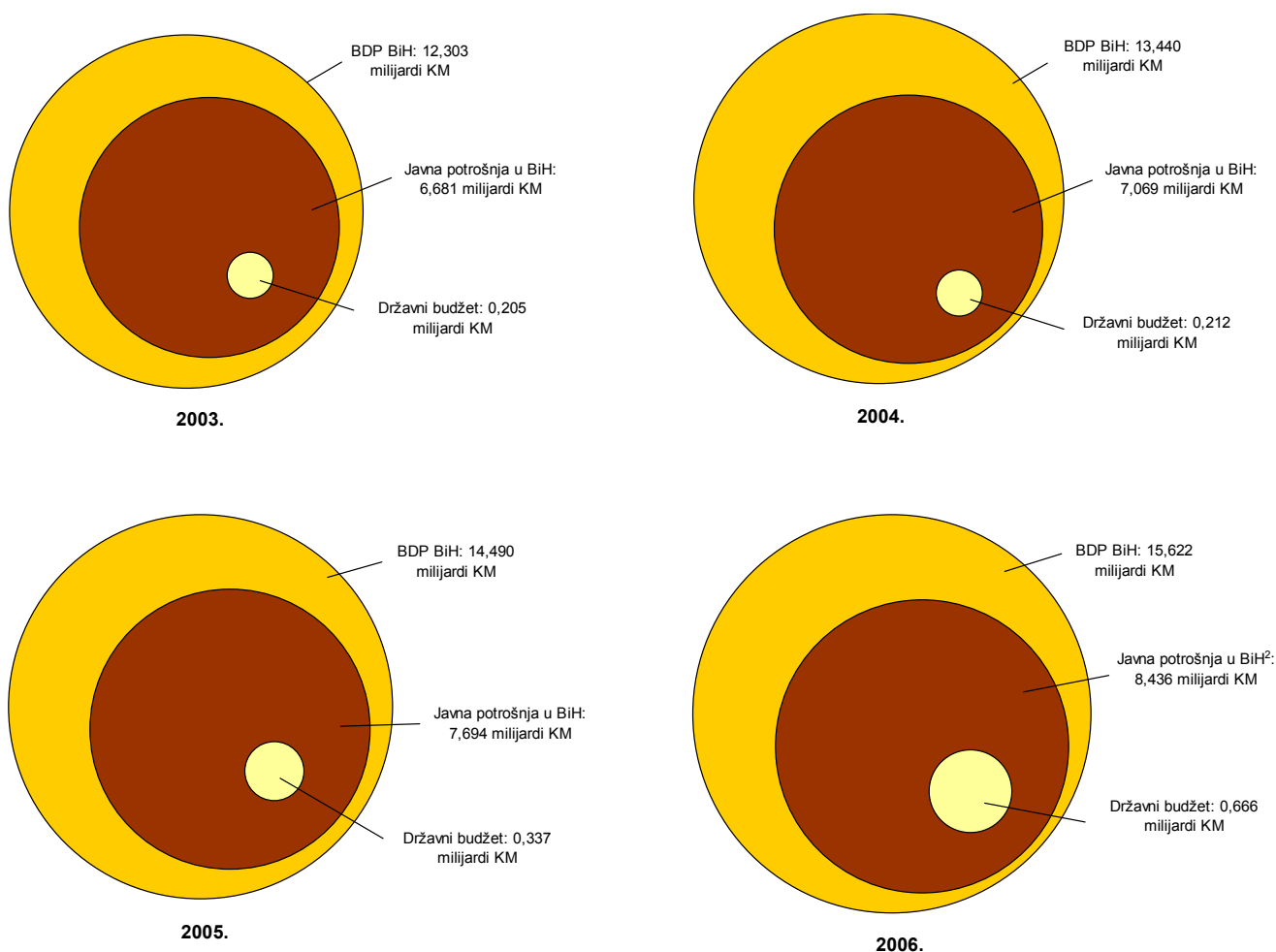
Parlamentarna skupština BiH i državni budžet

Jedna od najvažnijih odgovornosti Parlamentarne skupštine BiH je odobravanje (sa ili bez izmjena) godišnjeg državnog budžeta, predloženog od strane Vijeća ministara BiH, kao i nadgledanje izvršenja budžeta, tj. kontrolisanje potrošnje novca građana od strane državnih institucija.

Vijeće ministara (preko Predsjedništva BiH) predlaže budžet, sa prikazanim očekivanim javnim prihodima i rashodima za narednu godinu, Parlamentarnoj skupštini na odobravanje. Državni budžet za narednu godinu bi trebao biti predstavljen Parlamentarnoj skupštini prije 15. oktobra tekuće godine, dosta prije početka naredne godine. Parlamentarna skupština bi budžet (sa ili bez izmjena) trebala odobriti najkasnije do 15. decembra tekuće godine.

Ukupna javna potrošnja u BiH

Entitetske i kantonalne vlade također predstavljaju budžete svojim parlamentima. Gradske i općinske vlasti predstavljaju budžete svojim općinskim vijećima izabranim na lokalnom nivou. Ovi budžeti (zajedno sa budžetom Brčko Distrikta i državnim budžetom) čine javnu potrošnju u u BiH. Preko 50% godišnjeg BDP-a¹ (ukupna vrijednost roba i usluga proizvedenih u privredi BiH) odlazi na ukupnu javnu potrošnju u BiH.

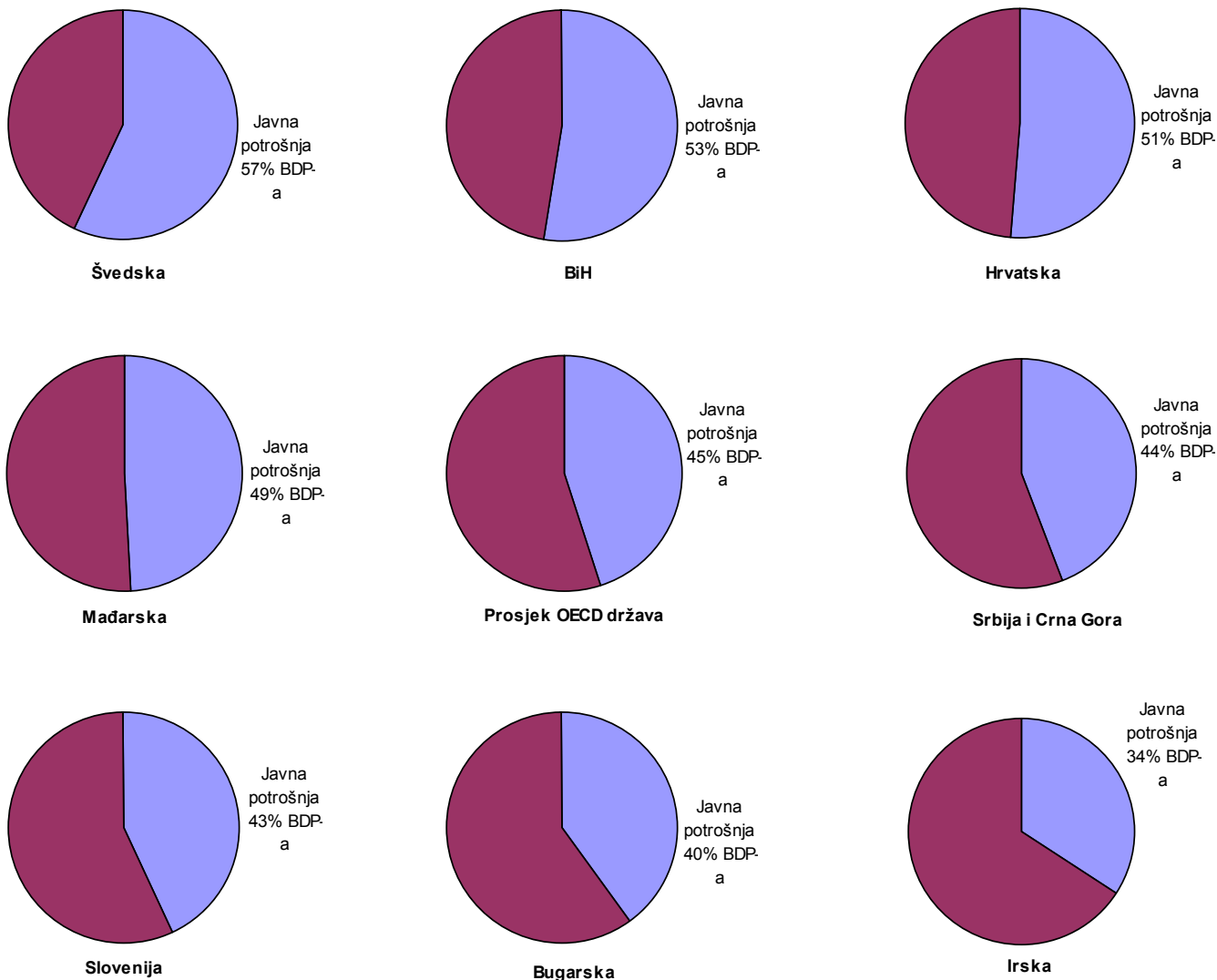

BDP, javna potrošnja i državni budžet,
2003. - 2006.

¹ BDP – Bruto društveni proizvod.

² Iznos javne potrošnje za 2006. godinu je procjena na osnovi raspoloživih podataka.

Javna potrošnja u susjednoj Hrvatskoj je na sličnom nivou (51% BDP-a), u Mađarskoj 49%, Grčkoj 48%. U Švedskoj 57% BDP-a odlazi na troškove države, a u Irskoj 34%. U najrazvijenijim zemljama OECD-a (zapadna Evropa, SAD, Kanada, Japan, Australija, Novi Zeland) prosjek javne potrošnje isnosi oko 45% BDP-a. Glavna determinanta koja određuje visinu javne potrošnje je starosna dob populacije (npr. populacija u Švedskoj je starija, u Irskoj mlađa), kao i penzioni, zdravstveni i socijalni sistem.

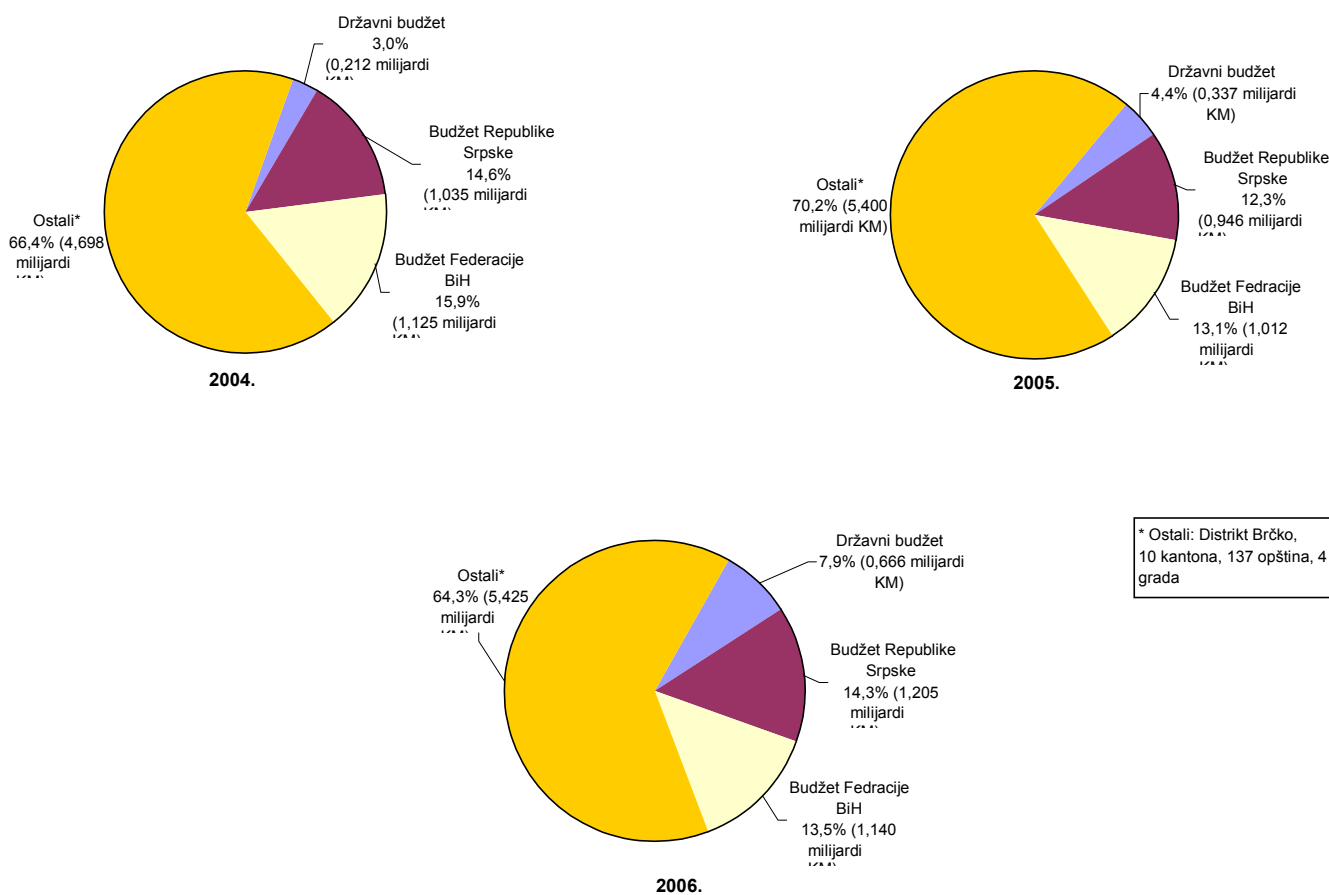

Uporedni odnos BDP-a i javne potrošnje,
2004.

Javna potrošnja na državnom nivou

U 2006. godini, državni budžet⁴ iznosio je manje od 8% ukupne javne potrošnje u BiH (4,3% BDP-a). Troškovi entiteta su iznosili 30% javne potrošnje, kantona i vlada na lokalnom nivou preko 60%, da bi se građanima pružile usluge i finansirali programi u oblastima kao što su zdravstvena zaštita, obrazovanja, transport itd.

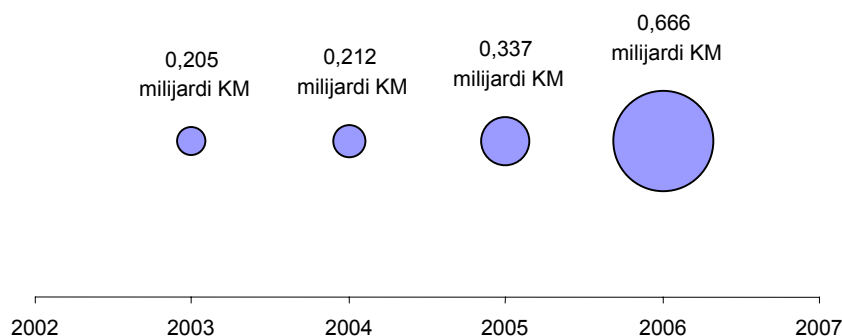
Kao dio ukupne javne potrošnje, državni budžet se povećao u zadnjih nekoliko godina: sa 3% u 2004. godini, na 4,4% u 2005. i 7,9% u 2006. – zbog prenosa odgovornosti za odbranu (vojni troškovi) sa entitetskog na državni nivo u 2005.-2006. godini.

Javna potrošnja svih nivoa vlasti, 2004. - 2006.⁵

⁴ Za potrebe ovog rada, iz ukupnog iznosa državnog budžeta isključena su sredstva s Jedinog računa za servis vanjskog duga BiH.

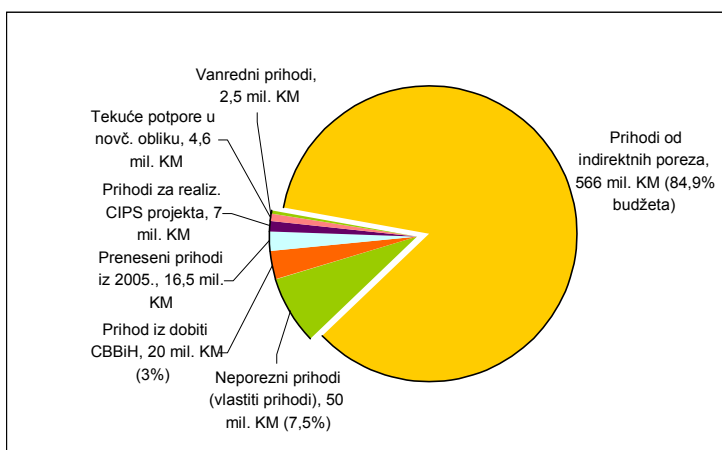
⁵ Iznos javne potrošnje za 2006. godinu je procjena na osnovi raspoloživih podataka.

Državni budžet, 2003. - 2006.

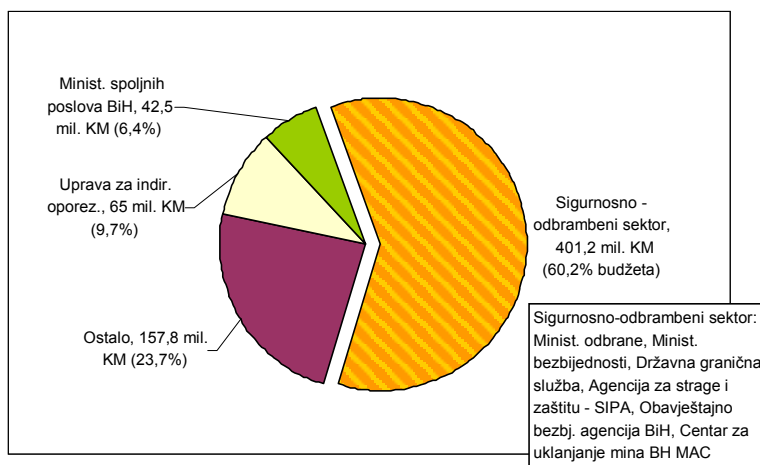
Da bi se podmirila javna potrošnja, uključujući vojne troškove koji su prebačeni sa nivoa entiteta na državni nivo, u 2006. godini uveden je porez na dodatnu vrijednost – PDV – na sve robe i usluge. PDV je porezni instrument primjenjen širom EU. Svaki put kada se u BiH potroši 100 KM, 17 KM prihoda odvađa se u svrhe javne potrošnje. U 2006. godini, ovaj porez činio je 85% potrebnih prihoda za državni budžet (566 miliona KM). U istoj godini, od 666 miliona KM stvarnih budžetskih troškova (dakle, ne računajući sredstva u iznosu od 288 miliona KM namjenjenih namirivanju vanjskog duga BiH⁶) 42% bili su vojni troškovi (278 miliona KM za Ministarstvo odbrane) i dodatnih 18,5% (123 miliona KM) za druge sektore sigurnosti (Ministarstvo bezbjednosti, Državna granična služba, Agencija za istrage i zaštitu – SIPA, Obavještajno bezbjedonosna agencija BiH, Centar za uklanjanje mina BH MAC).

Na sigurnosno - odbrambeni sektor u 2006. odlazi 60% državnog budžeta (401 milion KM). Slijede Uprava za indirektno oporezivanje (65 miliona KM, 9,7% budžeta) i Ministarstvo vanjskih poslova (42,5 miliona KM, 6,4% državnog budžeta). Ostatak budžeta odlazi na niz državnih institucija, te njihove usluge, uključujući sektor pravosuđa, Parlament, Predsjedništvo i Centralnu izbornu komisiju.

Pregled državnih prihoda i troškova, 2006.

(za detaljniji pregled prihoda i troškova uvrštenih u državni budžet pogledati grafike priložene u Aneksu)

Sigurnosno-odbrambeni sektor: Minist. odbrane, Minist. bezbjednosti, Državna granična služba, Agencija za strage i zaštitu - SIPA, Obavještajno bezbj. agencija BiH, Centar za uklanjanje mina BH MAC

⁶ Za detalje o spoljnjem dugu BiH pogledati tabelu u Aneksu

Budžet kao instrument javnih politika

Budžet je glavni instrument javnih politika Vijeća ministara. Kada se predstavi Parlamentarnoj skupštini, budžet odražava glavne prioritete Vijeća ministara. U nekoliko proteklih godina, glavni prioritet bila je reforma odbrane (utvrđivanje ovlasti na državnom nivou, uprava, integracija, smanjenje broja osoblja i finansiranje vojske). Kao glavni instrument javnih politika Vijeća ministara i ministarstava, budžet treba biti kontrolisan na osnovu ciljeva tih javnih politika i njihovih očekivanih rezultata. Koji su glavni ciljevi ministara i njihovih ministarstava? Da li budžet realno odražava te ciljeve? Da li je predviđeno dovoljno sredstava da bi se ostvarili određeni ciljevi ili su predviđeni troškovi previsoki za nejasno definisane ciljeve i očekivane rezultate?

Članovi Parlamentarne skupštine i komisije

Članovi Parlamentarne skupštine mogu imati svoje viđenje prioriteta pri definisanju javnih politika te načina na koji bi javna potrošnja na državnom nivou trebala biti usmjerena ka ostvarivanju tih ciljeva i željenih rezultata. Kako bi se obezbjedio uticaj Parlamentarne skupštine u ovim oblastima, poslovnica o radu oba doma PS uspostavljene su komisije koje omogućavaju preispitivanje državnog budžeta, upućivanje upita ministrima i predstavnicima ministarstava od strane članova Parlamenta te pružanje vlastitih preporuka u vezi sa budžetom.

U skladu sa članom 44. Poslovnika o radu Zastupničkog doma uspostavljena je Komisija za finansije i budžet koja ima mandat da razmatra pitanja koja se odnose na "razmatranje, izvršenje i nadzor izvršenja budžeta" kao i "druga pitanja iz oblasti ekonomije, finansija i budžeta".

U skladu sa članom 28. Poslovnika o radu Doma naroda uspostavljena je Komisija za finansije i budžet sa mandatom da razmatra pitanja koja se odnose na "finansiranje institucija BiH" i "razmatranje, izvršenje i nadzor budžeta BiH".

U skladu sa članom 50. Poslovnika o radu Doma naroda uspostavljena je Zajednička komisija (sa Zastupničkim domom, član 56.) za ekonomske reforme i razvoj, koja razmatra pitanja monetarne politike, politike vanjskog duga, ekonomske politike, fiskalne politike i "politike i programa rekonstrukcije i razvoja BiH".

U skladu sa članom 48. Poslovnika o radu Doma naroda uspostavljena je Zajednička komisija (sa Zastupničkim domom, član 54.) za odbranu i sigurnost koja "razmatra i dostavlja mišljenja i preporuke, izmjene i dopune na prijedlog budžeta za odbranu... i razmatra izvještaje o izvršenju budžeta za odbranu".

U skladu sa članom 49. Poslovnika o radu Doma naroda uspostavljena je Zajednička komisija (sa Zastupničkim domom, član 55.) koja vrši nadzor nad radom Obavještajne sigurnosne agencije sa mandatom da "daje mišljenja o detaljnom prijedlogu budžeta Agencije".

Javne rasprave

Komisije mogu organizovati javne rasprave u cilju dobijanja uvida u stavove građana o predloženom budžetu, kao i saslušanja na kojima će se uputiti pitanja ministrima i predstavnicima ministarstava o pripremi, ciljevima i očekivanim rezultatima budžeta⁷. Komisije na plenarnim zasjedanjima oba doma Parlamentarne skupštine mogu dostaviti svoje prijedloge u vezi sa odobravanjem, dopunom ili odbijanjem predloženog budžeta. Poslanici i delegati mogu na plenarnom zasjedanju razmatrati ove izvještaje i preporuke, ali isto tako mogu na svoju vlastitu inicijativu pokrenuti razmatranje, postavljanje pitanja i raspravu o predloženom budžetu. Kada je riječ o budžetu, primjenjuju se standardne zakonodavne procedure i glasanje u oba doma.

⁷ OSCE-ov Priručnik za organizovanje i vođenje javne rasprave dostupan je svim članovima Parlamentarne skupštine.

Pravljenje prijedloga budžeta

Proces pravljenja prijedloga budžeta je kompleksan i uključuje zahtjeve svih ministarstava i institucija na državnom nivou, prioritete političkih stranaka koje su formirale vlast, želje pojedinih ministarstava, očekivanja međunarodnih organizacija i stranih vlada, pregovore entitetskih i lokalnih vlasti kao i ostale interese. Oni koji prave budžet moraju biti svjesni očekivanih prihoda i želje javnosti da se izbjegne prekomjerna potrošnja. Konkretno odluke prilikom pripreme budžeta donose se unutar ministarstava i drugih nadležnih institucija. Sa stanovišta građana, veoma je važno da članovi Parlamentarne skupštine preispituju i analiziraju modele, pretpostavke, kriterije i očekivane rezultate na kojima se zasnivaju određeni prijedlozi za potrošnju navedeni u budžetu.

U 2007. državna ministarstva težiće postizanju većeg stepena transparentnosti i odgovornosti prilikom donošenja budžeta, te uspostavljanju budžeta zasnovanih na učinkovitosti. Pod vodstvom Ministarstva finansija i trezora, ostala ministarstva i državne institucije će posebno obratiti pažnju na strateške ciljeve, prioritete, rezultate javnih politika i preispitivanju prioriteta pri donošenju budžeta. Ovu tranziciju pomaže projekat koji finansira Velika Britanija⁸.

Budžetski ciklus

Nadalje, u BiH se uspostavlja redovan i predvidljiv ciklus pripreme budžeta.

Početa tačka će biti da Vijeće ministara napravi višegodišnji "fiskalni okvir" koji bi postavio trogodišnje ili četverogodišnje odrednice za očekivane prihode, rashode i prioritete Vijeća. Fiskalno vijeće će pomagati u koordiniranju pitanja budžeta između državne i entitetskih vlada. Ministarstvo finansija i trezora trebalo bi izraditi okvirni nacrt budžeta za Vijeće ministara; okvirni nacrt budžeta trebao bi biti dostupan i članovima Parlamentarne skupštine do kraja mjeseca juna svake godine. Tokom ljeta, ministarstva i državne institucije trebalo bi da obezbijede detalje o svojim budžetskim potrebama Ministarstvu finansija i trezora kako bi se u septembru mogla pripremiti diskusija sa ministrima. Predsjedništvo je obavezno da, u ime Vijeća ministara, Parlamentarnoj skupštini podnese prijedlog budžeta "prije 15. oktobra" svake godine (član 128. Poslovnika o radu Predstavničkog doma, član 123. Poslovnika o radu Doma naroda). Oba doma Parlamentarne skupštine treba da glasaju o prijedlogu budžetu prije kraja mjeseca decembra.

Članovi Parlamentarne skupštine i kontrola nad troškovima

Kada Parlamentarna skupština usvoji budžet, dajući ovlaštenje za potrošnju javnog novca, njeni članovi imaju jednako važnu ulogu u nadzoru nad troškovima.

Ured za reviziju institucija BiH ima ključnu ulogu u pružanju detaljnih informacija Parlamentarnoj skupštini o tome kako ministarstva i državne institucije doista troše javni novac. Generalni revizor dostavlja izvještaj o načinu korištenja budžetskih sredstava u junu svake godine za prethodnu godinu. Članovi Parlamentarne skupštine će pažljivo proučiti revizorske izvještaje, te naknadno mogu, na sjednicima komisija, uputiti pitanja ministrima i zvaničnicima. Dodatno, revizorski izvještaji o pojedinim ministarstvima i institucijama mogu se proučiti u različitim parlamentarnim komisijama. Članovi Parlamentarne skupštine i komisije imaju mogućnost da traže mjesečne ili tromjesečne izvještaje o potrošnji javnih sredstava od ministarstava i drugih državnih institucija prije no što pozovu ministre ili zvaničnike da daju odgovore na određena pitanja.

Nadzor ne znači samo traženje nepravilnosti u revizorskim izvještajima i/ili traženje od ministarstava da u pisanoj formi daju objašnjenja detalja vezanih za troškove i nalaze revizora. Ministri i Vijeće ministara su odgovorni za trošenje javnog novca *na načine* i *u svrhe* (programe, usluge, projekte) koje odobri Parlamentarna skupština BiH svake godine. Ministri i zvaničnici su odgovorni za rezultate (ili nepostojanje rezultata) ostvarene trošenjem javnih

⁸ PKF Projekat "Jačanje upravljanja javnim finansijama u BiH" finansiran od strane DFID-a.

sredstava. Članovi Parlamentarne skupštine drže ministre i vladine zvaničnike odgovornima za rezultate koje su obećali postići trošenjem javnog novca.

Na primjer, koji su to specifični rezultati koji se očekuju nakon trošenja 400 miliona KM u sektoru sigurnosti (aktivnosti vojske, rezultati kontrole granica, postignuća Obavještajno bezbjedonosne agencije BiH ili Centra za deminiranje)? Ko je odgovoran za te rezultate? Da li su oni postignuti? Ukoliko nisu, zašto nisu? Da li će određeni programi i ciljevi biti ponovo finansirani? Ukoliko su bili uspješni, da li će se finansiranje uvećati, a umanjiti negdje drugo?

Ministri su obavezni saradivati

Od ministara i državnih službenika se zahtijeva i očekuje da obezbijede punu, korisnu i pravovremenu informaciju članovima Parlamentarne skupštine i komisijama te da, kada su pozvani, prisustvuju komisijama i plenarnim sjednicama domova. Parlamentarna skupština zadržava pravo da (putem amandmana na predloženi budžet) ministrima i ministarstvima koja nisu saradivala sa poslanicima, delegatima i komisijama, prilikom kreiranja budžeta za narednu godinu smanji ili eliminiše finansijska sredstva.

Parlamentarna skupština bi trebala iskoristiti ovu ovlast kada ministarstva ili njihovi zvaničnici odbiju u potpunosti saradivati u nadzoru budžeta.

Jača uloga Parlamentarne skupštine

U julu 2006. godine članovi Komisije za finansije i budžet Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH (u mandatu 2002. – 2006. godina), predstavnici Ureda za reviziju Bosne i Hercegovine i drugi predložili su jačanje uloge poslanika, delegata i komisija u procesu pravljenja, usvajanja i nadzora budžeta (okrugli sto na temu budžeta za poslanike održan u organizaciji Misije OSCE-a u BiH).

Dogovoreno je da bi Parlamentarna skupština BiH i njene komisije odgovorne za usvajanje i nadzor budžeta trebalo da imaju veću ulogu u cijelom procesu kreiranja, usvajanja te nadzora budžeta. Također je dogovoreno da bi Parlamentarna skupština trebala insistirati na dostavljanju nacrt budžeta od strane Vijeća ministara ranije nego što je to trenutno praksa u BiH. Međunarodni standard predstavljanja budžeta tri mjeseca prije nove fiskalne godine bi trebao postati standard i u BiH. To znači da bi se nacrt budžeta dostavljao Parlamentarnoj skupštini do 30. septembra svake godine, dvije sedmice prije roka od 15. oktobra. Parlamentarna skupština može razmotriti nametanje sankcija Vijeću ministara ukoliko ono ne ispoštuje postavljani rok od tri mjeseca.

Također je dogovoreno da komisije za budžet u početnoj fazi kreiranja budžeta trebaju organizirati otvorene sastanke sa budžetskim korisnicima (ministrima i zvaničnicima) kako bi se informisale o planovima i prioritetima, te podacima na kojima se zasniva nacrt budžeta. Zvaničnici Ministarstva finansija i trezora bi trebali obezbijediti modele i podatke korištene prilikom izrade nacrt budžeta, projekcija i predviđanja.

Prema članovima prethodnih komisija za budžet, komisije za budžet bi mogle organizirati rasprave otvorene za javnost, uključujući privrednike, sindikate, ekonomiste, akademike, nevladine organizacije, stručnjake i interesne grupe, kako bi utvrdile interes javnosti i prioritete pri kreiranju budžeta. Održavanje javnih rasprava trebalo bi podrazumijevati posebne napore za uključivanje mladih i žena u ovaj proces. Izvještaji sa ovih rasprava mogu biti predstavljeni na zasjedanju domova, postavljeni na web stranicu Parlamentarne skupštine te stavljani na raspolaganje građanima.

Komisije za finansije i budžet bi na početku svake nove godine mogle organizirati rasprave sa Ministarstvom finansija i trezora kako bi osigurale da Ministarstvo prosljedi nacrt budžeta Parlamentarnoj skupštini do 30. septembra. Ministarstvo i ministar trebaju biti upozoreni da će komisija i Parlamentarna skupština razmatrati sankcije u slučaju kašnjenja sa dostavljanjem nacrt budžeta. Komisije za finansije i budžet bi trebale nastaviti da insistiraju na prisustvu ministara i viših zvaničnika na sjednicama komisija nadležnih za kreiranje i nadzor budžeta.

Također je uputno da komisije za finansije i budžet preporuča domovima uspostavljanje "rezervi", ne većih od 5% budžeta pojedinog ministarstva, namjenjenih "vanbudžetskoj" potrošnji ministarstva (kao i redukciju te konačnu eliminaciju nedefinisanih "posebnih" fondova, projekata i potreba).

Naknadne informacije i pomoć

Istraživački centar je spreman da primi zahtjeve za naknadna istraživanja glede državnog budžeta te nadzora budžeta.

Rukovodioc Istraživačkog centra Parlamentarne skupštine BiH:

azra.brankovic@parlament.ba

Istraživač-analitičar u Istraživačkom centru Parlamentarne skupštine BiH:

ratko.djokic@parlament.ba

Misija OSCE – a u BiH (Program jačanja zakonodavne vlasti, finansiran od strane USAID-a) se obavezala da obezbijedi pomoć poslanicima (uključujući treninge i seminare) glede budžeta i ostalih odgovornosti te da pomogne u jačanju kapaciteta Parlamentarne skupštine BiH kao i u jačanju njene efikasnosti. Pomoć prilikom izrade ovog rada pružio je Taran Eapen, Misija OSCE – a u BiH.

Kontakti u Misiji OSCE – a u BiH:

doina.ghimici@osce.org

steve.lee@osce.org

Izvori informacija

1. Budžet institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2004. godinu, Službeni glasnik BiH, br. 05/03;
2. Budžet institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2004. godinu, Službeni glasnik BiH, br. 23/04;
3. Budžet institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2005. godinu, Službeni glasnik BiH, br. 07/05;
4. Budžet institucija BiH i međunarodnih obaveza BiH za 2006. godinu, Službeni glasnik BiH, br. 23/06;
5. Nacrt Zakona o budžetu institucija Bosne i Hercegovine i međunarodnih obaveza Bosne i Hercegovine za 2007. godinu, Vijeće ministara BiH;
6. Poslovnik Zastupničkog doma Parlamentarne skupštine BiH, izvor: http://www.parlament.ba/files/docs/PD/Poslovnik_PD_-_B.pdf (pristup ostvaren 9.2.2006. godine);
7. Poslovnik Doma naroda Parlamentarne skupštine BiH, Publikacija br. 39, Parlamentarna skupština BiH, Sarajevo, 2006. godina;

Web stranice:

1. Ministarstvo finansija i trezora BiH: <http://www.trezorbih.gov.ba/>;
2. Svjetska banka: <http://www.worldbank.org/>;
3. UNDP Human Development Report 2006, <http://hdr.undp.org/hdr2006/pdfs/report/HDR06-complete.pdf>;
4. OECD: http://www.oecd.org/home/0,2987,en_2649_201185_1_1_1_1_1,00.html

Aneks

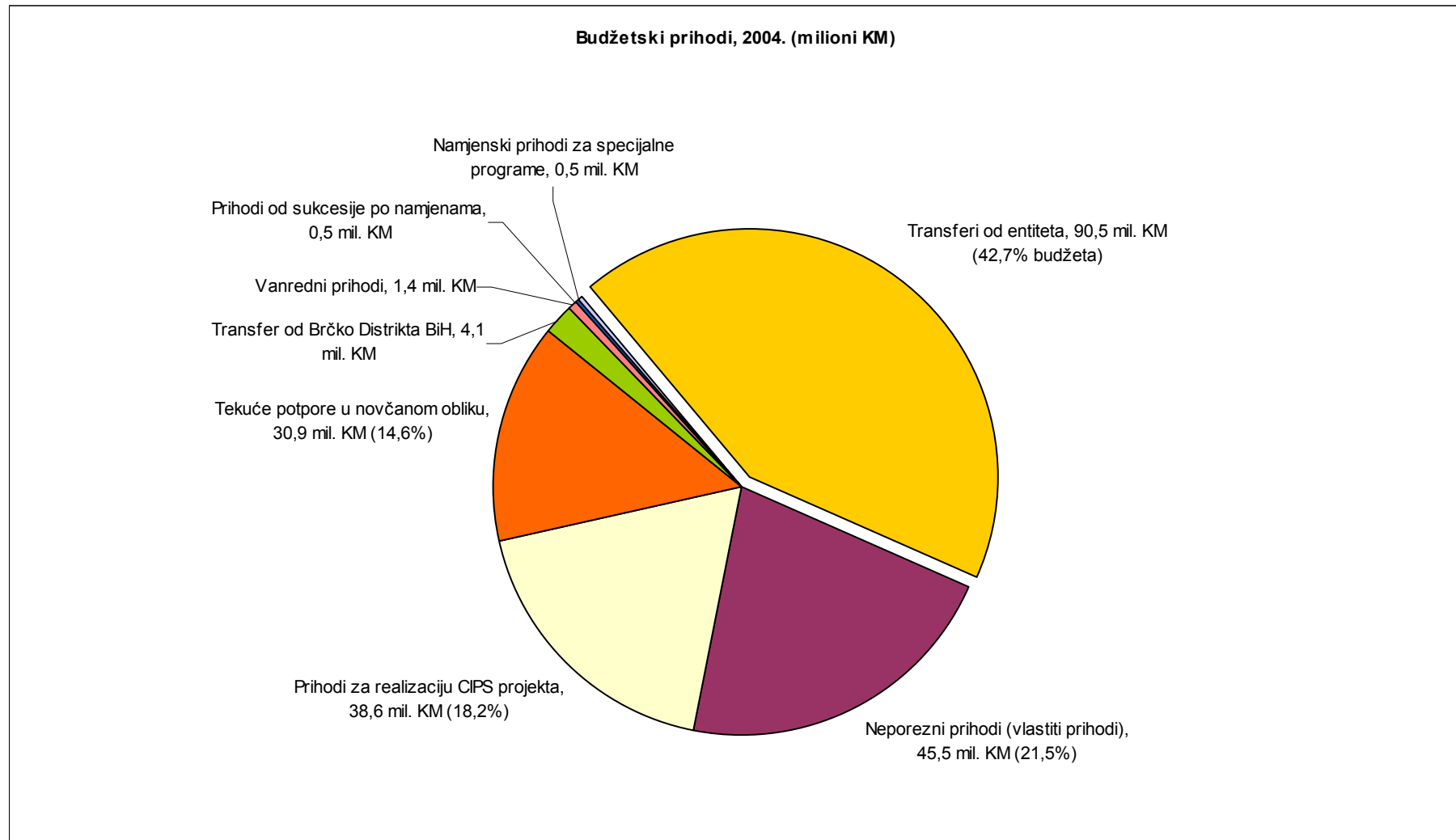
Budžetski prihodi prema izvorima, 2004.
Budžetski rashodi prema korisnicima, 2004.

Budžetski prihodi prema izvorima, 2005.
Budžetski rashodi prema korisnicima, 2005.

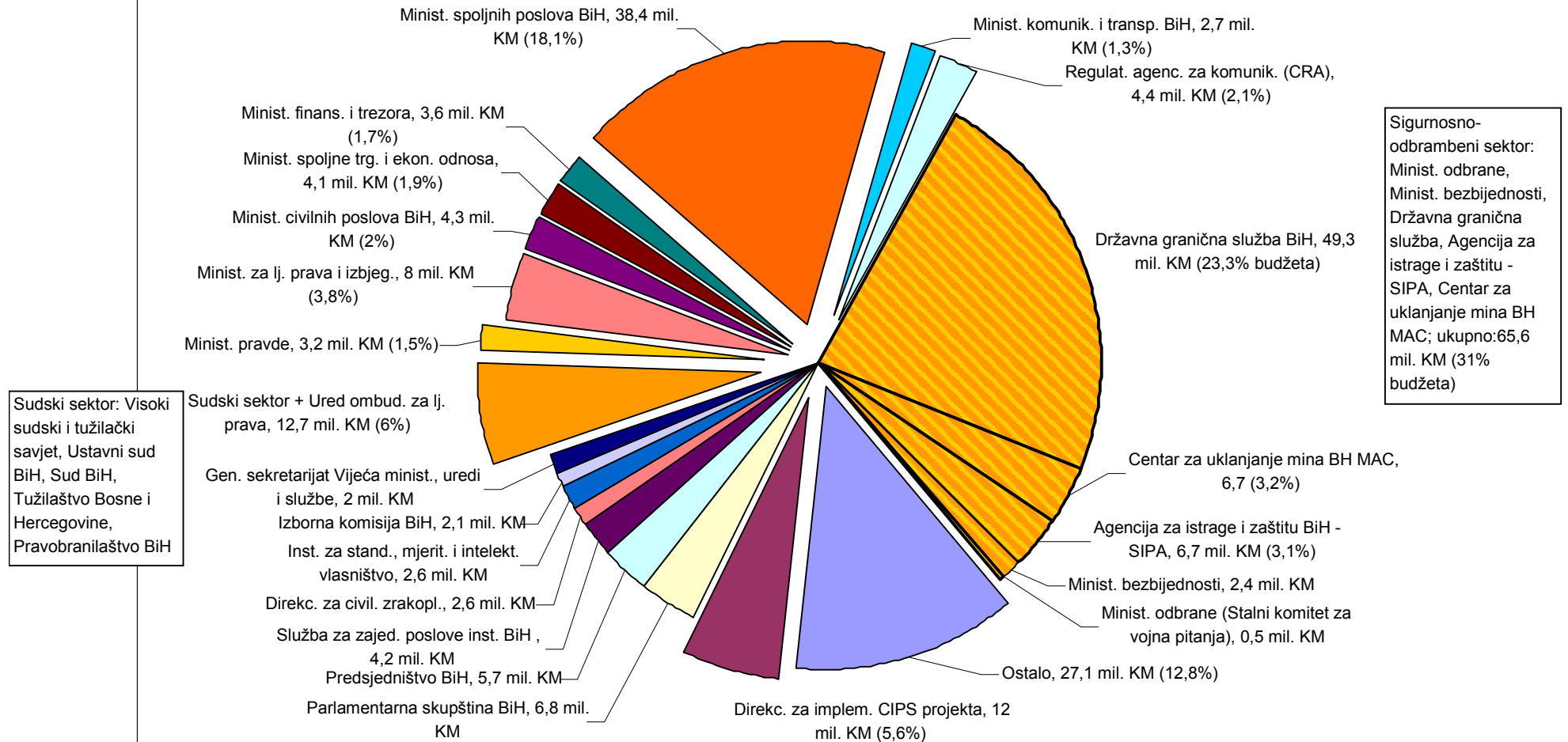
Budžetski prihodi prema izvorima, 2006.
Budžetski rashodi prema korisnicima, 2006.

Nacrt budžetskih prihoda prema izvorima, 2007.
Nacrt budžetskih rashoda prema korisnicima, 2007.

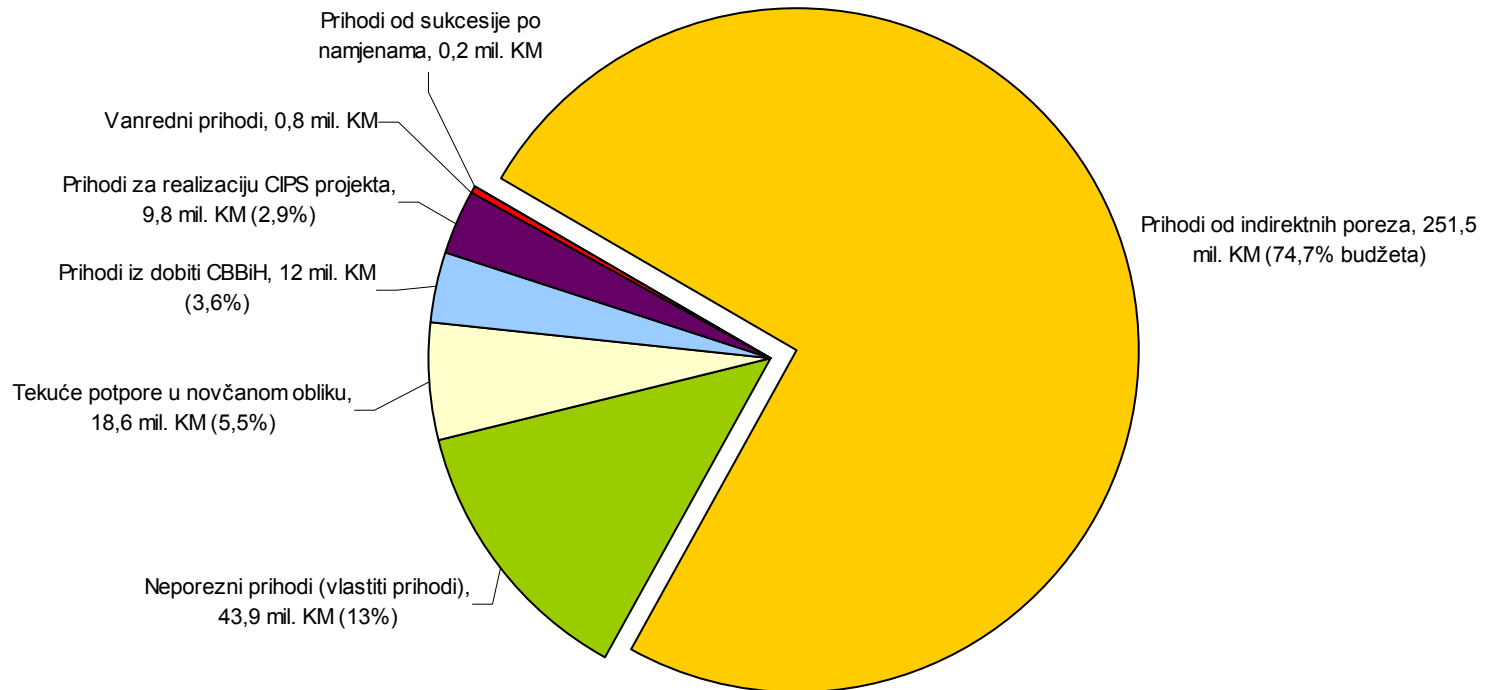
Struktura obaveza BiH po kreditorima i izvorima za servisiranje vanjskog duga

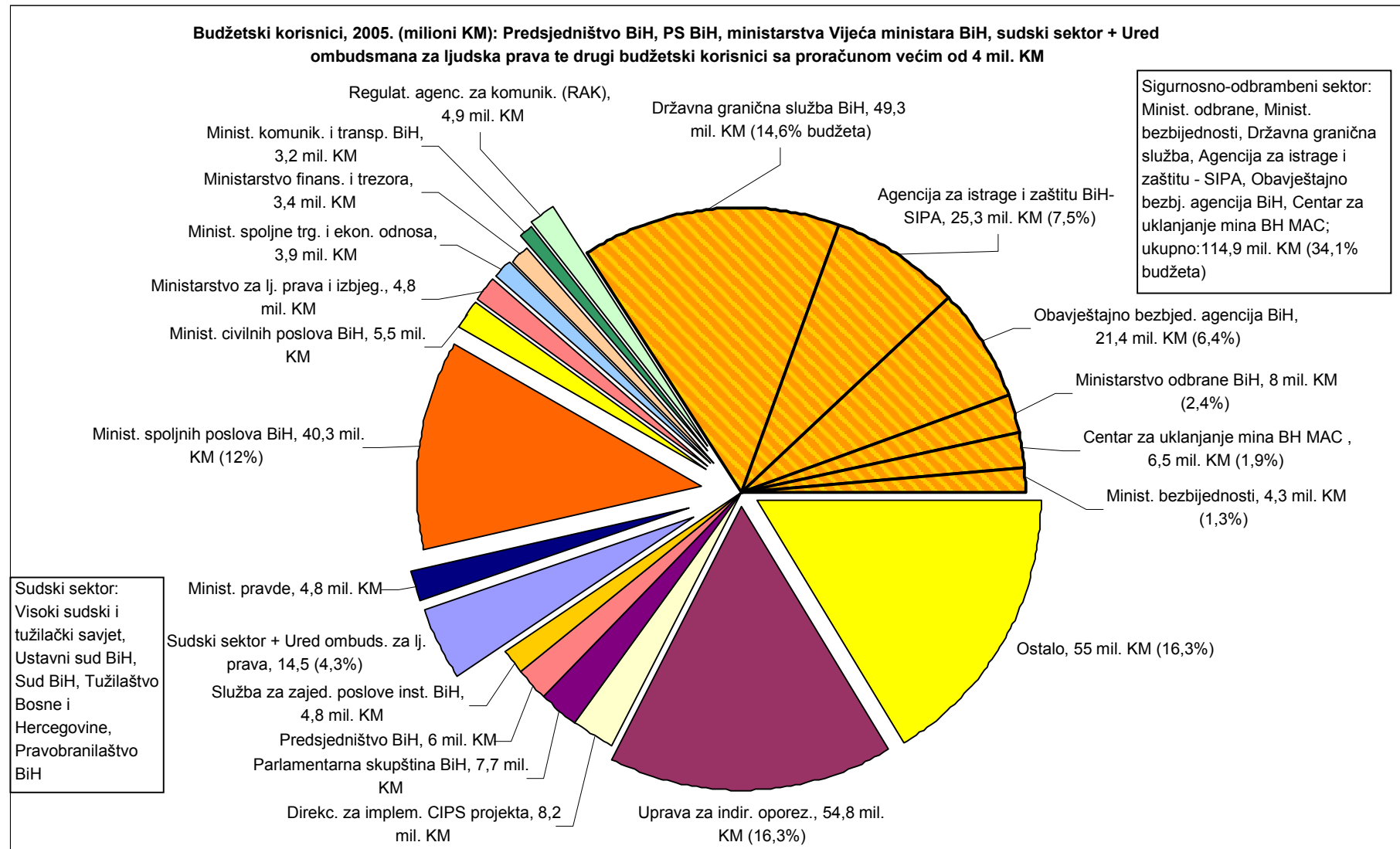

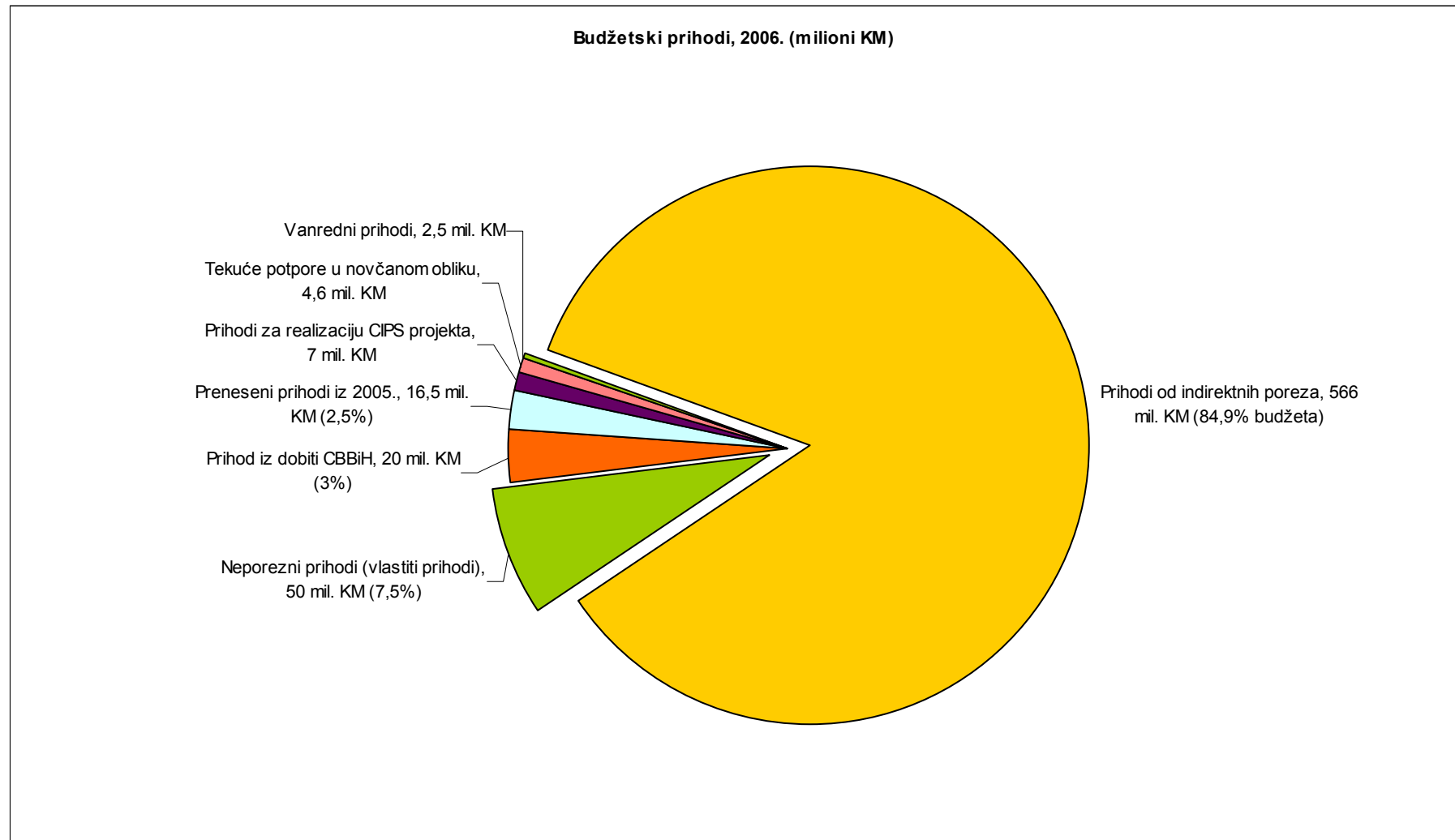
Budžetski korisnici, 2004. (milioni KM): Predsjedništvo BiH, PS BiH, ministarstva Vijeća ministara BiH, sudski sektor + Ured ombudsmana za ljudska prava te drugi budžetski korisnici sa proračunom većim od 2 mil. KM

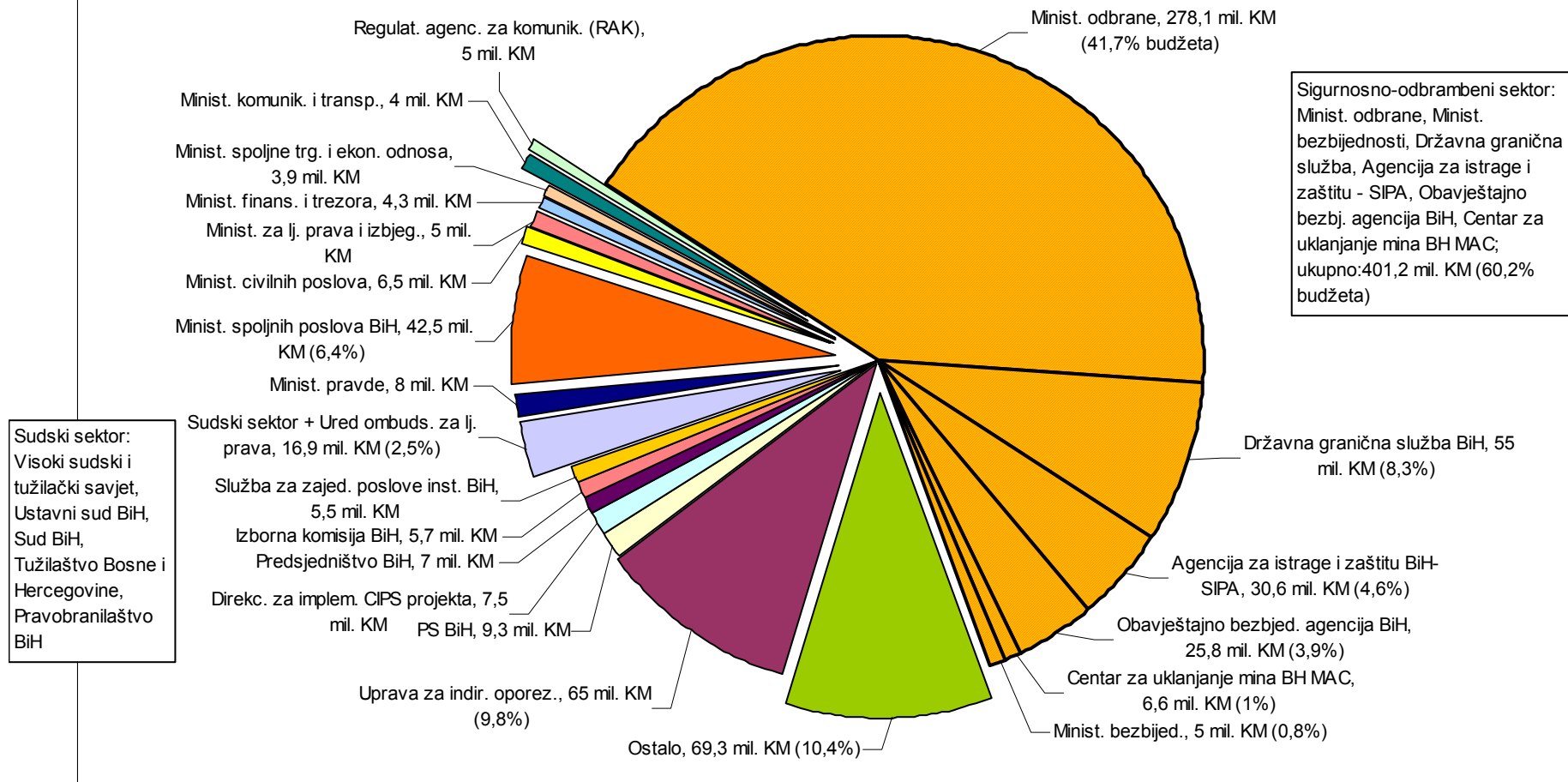
Budžetski prihodi, 2005. (milioni KM)

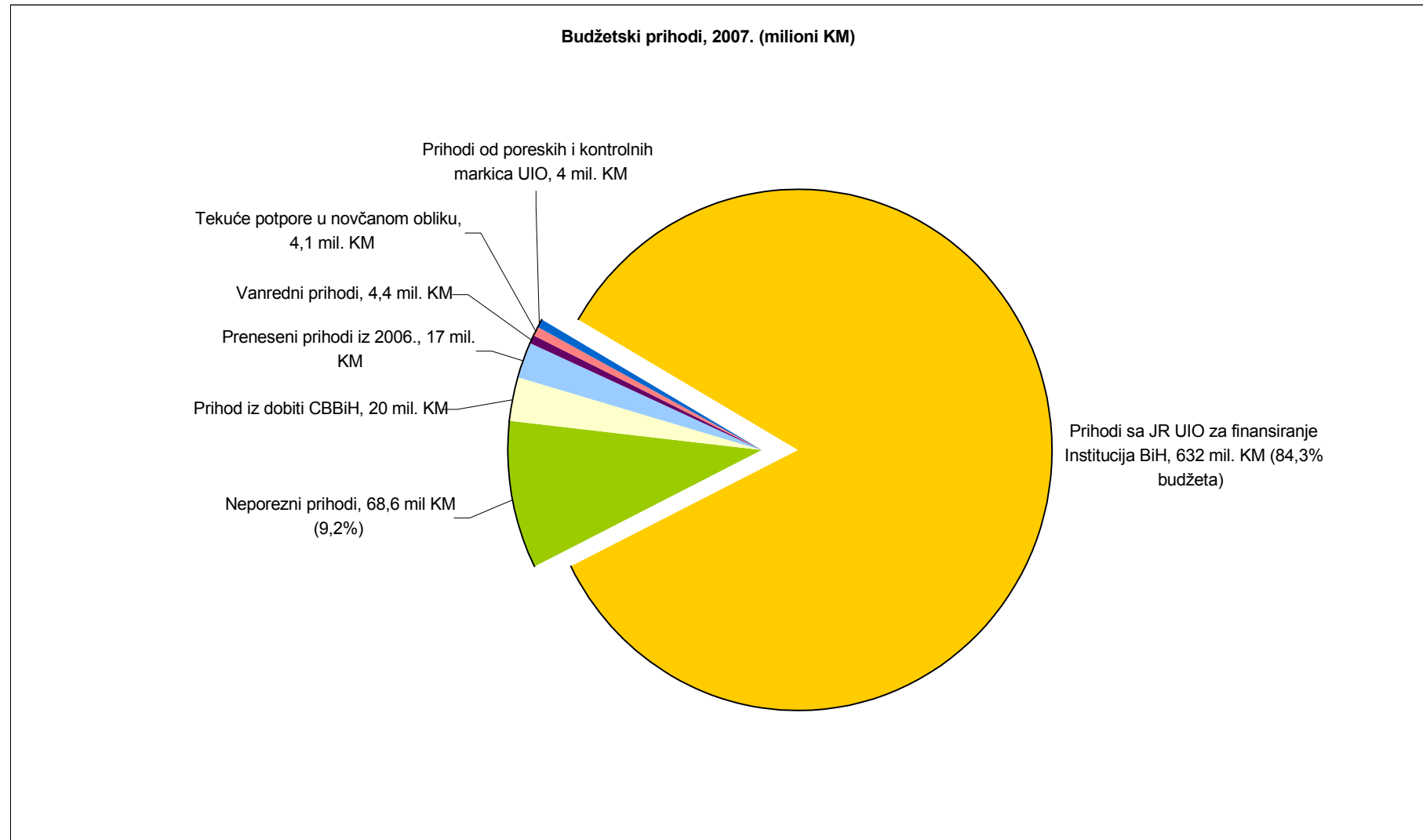

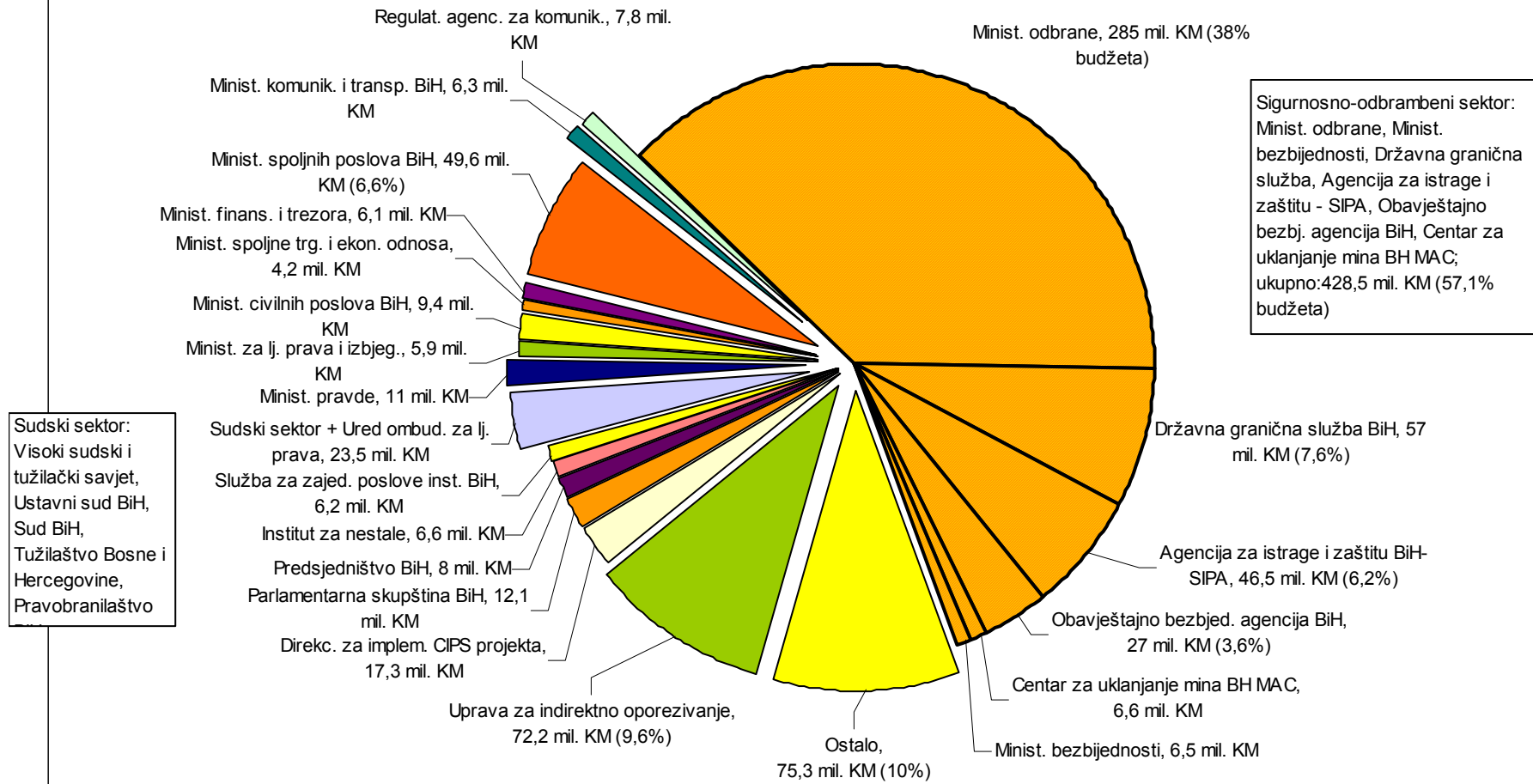

Budžetski korisnici, 2006. (milioni KM): Predsjedništvo BiH, PS BiH, ministarstva Vijeća ministara BiH, sudski sektor + Ured ombudsmana za ljudska prava te drugi budžetski korisnici sa proračunom većim od 5 mil. KM

Budžetski korisnici, 2007. (milioni KM): Predsjedništvo BiH, PS BiH, ministarstva Vijeća ministara BiH, sudski sektor + Ured ombudsmana za ljudska prava te drugi budžetski korisnici sa proračunom većim od 6 mil. KM

Struktura obaveza BiH po kreditorima i izvorima za servisiranje vanjskog duga

R. br.	KREDITOR	IZNOS KM
1	Međunarodni monetarni fond	73.961.986
2	Svjetska banka (IBRD)	72.424.583
3	Evropska banka za obnovu i razvoj	34.798.119
4	Pariski klub kreditora	24.336.649
5	Evropska investiciona banka	20.666.512
6	Svjetska banka - IDA krediti	19.173.145
7	Londonski klub kreditora	14.176.366
8	Eurofima	8.066.862
9	Saudijski fond za rekonstrukciju i razvoj	3.163.240
10	Evropska komisija	1.280.572
11	Ostali kreditori	1.753.119
12	Međunarodni fond za razvoj poljoprivrede	588.582
	UKUPNO KREDITORI	274.389.735
	Korektivni faktor (5%)	13.719.485
	UKUPNO SERVISIRANJE INO DUGA	288.109.220